

Приложение 93
к приказу Министра образования
и науки Республики Казахстан
от 27 июля 2017 года № 352

Приложение 311
к приказу Министра образования
и науки Республики Казахстан
от 3 апреля 2013 года № 115

**Типовая учебная программа по учебному предмету
«Коррекционная ритмика» для обучающихся с легкой умственной
отсталостью 0 - 4 классов уровня начального образования
(с казахским языком обучения) обновленного содержания**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес және жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың ерекше білім алу қажеттіліктерін ескере отырып әзірленген.

2. Оқу бағдарламасы білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес әр оқу пәнінің мазмұнын және олардың білім, білік, дағдыларының көлемін анықтайтын оқу-нормативтік құжат болып табылады.

3. Оқу бағдарламасы оқыту процесін білім алушылардың пән салалары бойынша қолжетімді білім мен икемділіктерді меңгеруі үшін әр пәннің әдістемелік әлеуетін қолдануға, оқу әрекетінің тәсілдерін меңгеру арқылы дербестігін, әлеуметтік-мәдени кеңістікте бағдарлау икемділігін барынша дамытуға бағыттайды.

4. Оқу бағдарламасында оқу-нормативтік құжаттың дәстүрлі міндеттері заманауи мектепте білім беру процесін ұйымдастырудың инновациялық тәсілдерімен үйлесімді сабақтасқан. Оқытудағы тәсілдер пән бойынша оқу бағдарламасының түбегейлі жаңа құрылымын құруда негізгі бағдарлары болып табылады.

5. Құндылыққа, іс-әрекетке, тұлғаға бағдарлық коммуникативтік тәсілдер білім берудің классикалық негізі ретінде оқыту мақсаттарының жүйесі мен білім беру процесі нәтижелерінің басымдылығын арттыру үшін қолданылып, оқу бағдарламасының жаңа құрылымында көрініс тапты.

6. Қазіргі кезеңде білім алушының белсенді іс-әрекетін ұйымдастыру оқу процесіне қойылатын негізгі талаптардың бірі болып табылады. Мұғаліммен

бірлесіп шығармашылықпен айналысу және серіктес, кеңесші ретінде мұғалімнің қолдауы кезінде білім алушының белсенді танымдық қабілеті тұрақты сипатқа ие болады.

7. Тұлғалық-бағдарлық білім беруді осылайша күшейту білім беру процесінде барлық қатысушылардың өзара қарым-қатынасында өктемшілікке жол бермей, ынтымақтастығы үшін алғышарттарды құрайтын оқытудың алуан түрлі интербелсенді әдістерін қолдану кезінде болады.

8. Оқу процесін ұйымдастырудың барлық инновациялық тәсілдері оқытуды білім, идеялар және іс-әрекет тәсілдерімен белсенді түрде алмасуды көздейтін білім алушының шынайы шығармашылық процесіндегі қарым-қатынас үлгісіне айналдырады.

9. Пәннің оқу бағдарламасы жергілікті сипаттағы материалдарды (нысандар, кәсіпорындар, ақпарат көздерін) пайдалануға бағытталған оқу-жобалау іс-әрекеттерін ұйымдастыру арқылы танымдық және әлеуметтік тұрғыдан білім алушының белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Осы пәннің оқу мақсаттары аясында жүзеге асырылатын тәрбиелік сипаттағы жоба жұмысын ата-аналармен, жергілікті қауымдастық өкілдерімен бірлесе отырып, ұйымдастыруға болады.

10. Оқу бағдарламасында мұғалім білім алушыларды оқытудың жеке бағдарламасын құруда басшылыққа алатын және оқу пәнінің мазмұнын анықтаудың негізі болып табылатын оқыту мақсаттарының жүйесі қалыптастырылған. Мазмұны тұрғысынан оқу бағдарламалары білім алушыны өзін-өзі оқыту субъектісі және тұлғааралық қарым-қатынас субъектісі ретінде тәрбиелеуде нақты оқу пәнінің қосатын үлесін айқындайды.

11. Пән бойынша күнделікті білім беру процесінің мазмұны оқу мақсаттарына бағынады және білім алушылардың меңгерген білім, икемділік және дағдыларын кез-келген оқу процесінде және өмір жағдаяттарында пайдалану даярлығын қалыптастыруға бағдарлаған.

12. Кең ауқымдағы дағдылармен бірлікте жеке қасиеттердің дамуы: «қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік», «құрмет», «ынтымақтастық», «еңбек пен шығармашылық», «ашықтық», «өмір бойы білім алу» сияқты білім берудің басты құндылықтарына білім алушыларды дағдыландырудың негізі болып табылады. Бұл құндылықтар білім алушының тәртібі мен күнделікті іс-әрекеттерін ынталандыратын тұрақты тұлғалық бағдары болады.

13. «Түзету ырғағы» пәні білім алушылардағы психофизикалық даму бұзылыстарын, өмірлік маңызды білім, икемділік және дағдыларды меңгерудегі қиындықтарды түзетуге және деңгейлестіруге бағытталған түзету пәндерінің циклына кіреді.

14. Осы бағдарлама ақыл-ой даму бұзылыстары бар білім алушылардың жас ерекшеліктерін және психофизикалық даму ерекшеліктерін, олардың білім және икемділік дағдыларын есепке ала отырып құрылған.

2-тарау. «Түзету ырғағы» пәнін оқытудың мақсаты мен міндеттері

15. Оқу пәнінің мақсаты – ақыл-ой даму бұзылыстары бар төменгі сынып білім алушыларының жалпы дамуына, дене тұрғысындағы, жалпы және сөйлеу тілдік қимыл-қозғалыстағы, эмоциялық-ерік аясындағы кемшіліктерді түзетуге; жеке тұлғалық жағымды қасиеттерді (достық, тәртіптік, ұжымдық), эстетикалық тұрғыда тәрбиелеуге көмектесу.

16. Түзету ырғағы сабақтарының негізгі міндеттері:

- 1) қимыл-қозғалыс аясын дамыту: жинақылық, мақсатты бағыттылық, қимылдың жайлылығы мен айқындығы;
- 2) ырғақ сабақтарына деген жағымды қатынасты қалыптастыру;
- 3) ырғақ сезімін қалыптастыру;
- 4) музыканың сүйемелдеуімен ырғақты, мәнерлі қозғалуын, қимылды музыканың қарқыны мен ырғағымен үйлестіруін дамыту;
- 5) икемділікті, тепе-теңдік сезімін, кеңістікте бағдарлауды, қимыл-қозғалысты үйлестіруді қалыптастыру;
- 6) би қимылдарына үйрету;
- 7) қимылдың мәнерлілігімен, бейнені бере білумен жұмыс жүргізу;
- 8) музыкаға деген эмоциялық әсерді, оны биіктігі, күші, ұзақтығы, тембрі, түрі бойынша ажыратуға тәрбиелеу;
- 9) қимыл-қозғалыстық жадты дамыту;
- 10) достық, тәртіптік, ұжымдық қасиеттерді тәрбиелеу.

17. Бағдарламаның барлық бөлімдері пәннің ерекшелігін есепкере отырып, түзету міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған.

3-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

18. «Түзету ырғағы» пәні бойынша оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдерінің жүзеге асырылуы жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың білім алудағы ерекше қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған арнайы педагогикалық қағидаларға негізделген.

19. Білім алушыларды оқытудың түзете дамыту бағыттылығының қағидасы білім беру процесін даму кемшілігінің ерекшелігіне сәйкес ағзаның сақталған атқарымы мен жүйелерін тірек ете отырып құруды білдіреді. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушыларды оқытудың түзете-дамыту бағыттылығының қағидасы оқу және оқыту әрекетінің арнайы тәсілдемесі мен әдістерімен қамтамасыз етіледі. Бұл ретте, білім алушылардың ойлау әрекетінің баяулығы, танымдық белсенділігінің төмендігі, танымдық атқарымдарының әлсіздігі, қоршаған орта туралы білім мен түсініктерінің шектеулігі, сөйлеу тілінің дамуының артта қалуы, қимыл-қозғалысымен қимыл үйлесімділігіндегі кемшіліктер ескеріледі. Білім алушылармен жұмыста олардың еліктеу қабілеті,

көрнекілік-әрекеттік ойлау қабілетінің сақталуы тірек болады. Жетілмеген атқарымдардың дамуын ынталандыру бойынша әрекеттер ұйымдастырылады. Білім алушыны психологиялық-педагогикалық қолдауды, осы процеске жанұяны тартуды ұйымдастыруда командалық тәсілдеме қолданылады.

20. Оқытудың әлеуметтік бейімдеу бағытылығының қағидасы жеке тұлғаның әлеуметтік бейімделе алмауын женуді немесе төмендетуді білдіреді. Білім алушылардың әлеуметтік өмірге қатысуы үшін қажетті тәртіп нормаларынан, қарапайым гигиеналық, коммуникативтік, тұрмыстық дағдылардан бастап, әлеуметтік дағдылармен, көзқарастармен, сенімдерге дейінгі күрделі өмірлік дағдыларды меңгеру бойынша арнайы жұмыс қарастырылады.

21. Білім алу құралы ретіндегі ойлау қабілетін, сөйлеу тілін және қарым-қатынасты дамыту қағидасы. Әдеттегі мектептік оқыту баланың мектепке келген кезіндегі меңгерген өмірлік түсініктері мен сөздік сөйлеу тілінің дамуын тірек етеді. Сөздік сөйлеу тілі негізінде қарым-қатынас дамиды, сөздік сөйлеу тілі негізінде білім алушының тәртібі реттеледі. Жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылардың оқуы мен әлеуметтенуінің табыстылығын қамтамасыз ету үшін олардың сөйлеу тілінің, ойлау қабілетінің, қарым-қатынастық дамуындағы педагогикалық құралдармен міндетті түрде жойылуға немесе өтелуге тиісті ерекше мәселелері болады.

22. Білім алуда ерекше қажеттілігі бар білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеудегі әрекеттік тәсілдеме қағидасы психологияның «жетекші әрекет» түсінігіне негізделеді. Практикалық-тәжірибелік әрекет ақыл-ой даму бұзылысы жеңіл деңгейдегі білім алушыны дамытудың, оқу және еңбек әрекетінің құрылымдық компоненттерін қалыптастырудың ерекше өтемдік құралы болып табылады. Білім алуда ерекше қажеттілігі бар білім алушыларды оқыту процесінде педагогтың басшылығымен (екі-екіден, топтасып) сөйлеу тілдік қарым-қатынастар үшін табиғи жағдай құратын заттық-тәжірибелік әрекет кеңінен пайдаланылады. Заттық-тәжірибелік әрекет жоғары психикалық атқарымдардың (қабылдау, сөйлеу тілі, ойлау) сенсомоторлық негізін дамытуға, балалардың жеткіліксіз өмірлік тәжірибесінің орнын толтыруға, әлеуметтік өзара әрекеттену дағдыларын меңгеруге мүмкіндік береді.

23. Саралау және жекелеу тәсілдеме қағидасы. Ұжымдық оқу процесі жағдайындағы білім алуда ерекше қажеттіліктері бар білім алушыларға қатысты сараланған тәсілдеме бұзылыстары бір санаттағы білім алушылардың вариативтік типологиялық ерекшеліктерінің барлығына шартты болады. Педагог түзете білім беру процесін сыныптағы өзінің сипаты бойынша біртектес топтардың болуына қарай, олардың әрқайсысына арналған жұмыс мазмұнының, қарқынының, көлемінің, күрделілігінің, тәсілдері мен әдістерінің, оқуды бақылау мен уәждеу түрлері мен тәсілдерінің әр түрлі болуын есепке ала отырып ұйымдастырады. Білім алушыларды топтарға бөлу шартты және қозғалмалы түрде болады. Жекеленген тәсіл жіктеу тәсілінің нақтыламасы болып табылады.

24. Арнайы педагогикалық басшылықтың қажеттілік қағидасы. Арнайы педагог ақыл-ой даму бұзылыстары бар білім алушы дамуының жалпы заңдылығын, сыныптағы әрбір білім алушының танымдық мүмкіндігін, арнайы педагогикалық көмек тәсілдерін біле отырып, білім алушылардың оқу-танымдық әрекетін ұйымдастырып қана қоймай, сонымен бірге, бұл процесті бағыттап алады. Кейбір жағдайда білім алушының өзіндік оқу-танымдық әрекеті әлсіз болған немесе мүлдем болмаған жағдайда, педагог оқу тапсырмаларын табысты орындалуын қамтамасыз ету үшін білім алушының жетілмеген компонентінің атқарымын өзіне алады.

25. Білім алушылардың сабақтағы әрекеттерінің түрлері дұрыс таңдалған жағдайда педагогикалық міндеттер де дұрыс шешіледі. Зерттелетін құбылыстар мен заттарды тікелей бақылау, білім алушылардың заттық-тәжірибелік әрекеті, ақыл-ой және сөйлеу тілдік әрекеттері, сондай-ақ ойын әрекеттері (дидактикалық, жағдаяттық-рөлдік, үстел үстілік ойындар, ереже бойынша ойындар) жетекші болады.

26. Білім алушылардың тәжірибелік әрекеттерін нақты ұйымдастырылады. Ұсынылатын тапсырмалардың мазмұнына меңгерген білімнің сапасы ғана емес, сонымен бірге білім алушылардың зейіні мен ойлау қабілетін дамыту да тәуелді болады.

27. Заттармен және оларсыз, музыкалық сүйемелдеумен және онсыз орындалатын сан алуан түрлі жаттығулар ырғақтық икемділікті қалыптастыру құралдары болып табылады. Сабақтағы ырғақтық әрекеттердің барлық түрлері кеңістіктік түсініктерді, сенсорлық процестерді, жоғары психикалық атқарымдарды, сөздік және сөздік емес коммуникативтік икемділіктерді, дербестік пен өзін-өзі бақылауды, оқу әрекетінің құрылымын түзетуге және дамытуға көмектеседі.

28. Кеңістіктік түсініктерді түзетуге және дамытуға көмектесуге арналған жаттығулар:

- 1) әр түрлі бағытта қол мен аяқтың еркін қозғалысымен жүру және марштап жүру;
- 2) бір-бірден, жұптасып, аяқтың ұшымен шашырап, зал бойымен ырғақтық жеңіл қимылмен жүгіру;
- 3) «паравоз» құрап қозғалу;
- 4) қозғалыс кезінде мұғалімнің белгісі бойынша оңға, солға бұрылу;
- 5) заттардың арасымен жүру және жүгіру.

29. Қимыл-қозғалыстық жадты, көру зейінін, өзін-өзі бақылау мен қимылды үйлестіруге көмектесуге арналған жаттығулар:

- 1) тұрған, еденде отырған, орындықта отырған қалыптағы қолдың затпен (жалауша, шеңбер, таяқ, доп) және затсыз алға – артқа – жоғары қимылдары;
- 2) қозғалыс амплитудасын біртіндеп өсіре отырып қолды сермеу;
- 3) өзінің алдында және артында қолын шапалақтау;
- 4) қолды айналдыра қозғау және еркін тербелту;
- 5) аяқтың ұшына көтерілуімен бір мезгілде қолды көтеру және түсіру;

6) орындықтың арқалығын ұстана, тірексіз, затты ұстап тұрып, жүрелеп отыру;

7) аяқтың ұшын кезекпен алға және жанына қарай қою, аяқтың ұшымен тұру;

8) тізенің астынан алақан соғып, тізеден бүгілген сол аяқты және оң аяқты кезекпен көтеру, тізені қолмен, таяқпен, шеңбермен қоршап ұстау;

9) еденде отыру, аяқ бірге – оңға, солға бұрылу;

10) алға, артқа, жанына қарай еңкею (қолды аяқ ұшына тигізу);

11) заттарды өзіне қатысты алға, жанына қою, сол заттарды ұстап алу;

12) жатқан қалыпта аяқты түзулеп, кезекпен көтеру және түсіру;

13) мүсінді дұрыстауға арналған жаттығулар: қолмен еден тіреп, «тізерлеп жатқан» қалыптан қолды еденнен алмай, тізені бүгіп тұру;

14) кілем үстінде заттардың арасымен еркін еңбектеу.

30. Есту жадын, есту зейінін, ырғақтық түсініктер мен ырғақтық-кимылдық дағдыларды дамытуға көмектесуге арналған жаттығулар:

1) музыкалық аспаптардың (домбыра, рояль, металлофон, бубен) дыбысталуын қабылдау;

2) музыкалық шығарманың басталуымен аяқталуын қабылдау: музыканың басталуында бір жерде тұрып жүру, аяқталуында тоқтау және шапалақтау;

3) музыканың орташа және жылдам қарқынын қозғалыспен беру;

4) күшті және әлсіз бөліктерін беру үшін, ырғақтық суреттемені шығару үшін бубенді, даңғараны, маракасты пайдалану арқылы акцент жасау;

5) динамикалық реңктерді қабылдау және бере білу;

6) би элементтерін орындау: жай жүру, аяқтың ұшымен жүгіру, шапқылап жүру (ақырын, жылдам), аяқты тыпырлату, иықтан айналу, қазақ халқының би элементтері: өкшеден жай қадам және бірінші қалыптан жанына қарай қадам басу, қол қалпы;

7) биді және өлең-биді орындау.

31. Өзін-өзі бақылауын дамытуға, сөйлеу тілдік мәдениетті және басқа да әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға көмектесуге арналған жаттығулар:

1) қуаныштың, көңілсіздіктің мимикалық қалпын бере білу;

2) сезімді мимика бойынша бөлу;

3) ширығуға қарама-қарсы босаңсу;

4) нұсқау бойынша босаңсу (ширығуға кереғарлықсыз);

5) дикциялық жаттығулар;

6) артикуляциялық мүшелерді атау және табу;

7) төменгі көк еттік тыныс алу кезіндегі ауызбен біркелкі дем шығаруды жетілдіру: бөліп шығару, тежей дем алу, жүрісті және ауа ағынының бағытын кезектестіріп дем шығару;

8) жұмсақ және қатты «шабуылдар» қолданылатын дауыстық жаттығулар;

9) ұсақ қимылға берілген жаттығулар: жұдырық түйю, жұдырық жазу, санау арқылы көлденең сызықтарды белгі бойынша сызу, саусақтарды үлкен бармақпен санау және музыка бойынша кезектестіре ырғақты жақындату;

10) ырғақтар мен құрылыстарды, сызықтық құрылымдарды, суреттемелерді, ырғақты сызбаларды үлгілеу.

32. Ырғақ сабақтарын санитарлық-гигиеналық нормаларды ескере отырып, кең залда өткізіледі.

33. Залға ұйымдасқан түрде кіреді. Білім алушылар сапқа тұрып, мұғалімді білім алушылар басын сәл иіп, қыз балалар сәл тізесін бүгіп қарсы алады.

34. Түзету ырғақ сабақтары әсіресе «Бейімделген дене шынықтыру» пәнімен байланысты.

4-тарау. Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

35. «Түзету ырғағы» пәні аясында түзете-дамыта оқыту нәтижесін бағалау деңгейлік мақсатты тұжырымдамаға негізделген өлшемді қолдану арқылы жүзеге асырылады.

36. Әрбір тақырыпқа арналған бақылау-диагностикалық тапсырмалар деңгейлік мақсатты тұжырымдамаға сәйкес әзірленеді. Бақылау-диагностикалық тапсырмаларды орындау нәтижелері білім алушылардың жетістіктер картасында тіркеледі және білім алушыларға қатысты жекеленген тәсілдемені жүзеге асыру үшін негіз болып табылады.

37. Білім алушылардың жетістіктерін балдық бағалау оқуда және психофизикалық жетілмеуі мен танымдық әрекеттің кемшіліктерін жеңуде пайдаланылмайды.

38. Жетістіктерді бағалау сипаттама түрінде болады.

5-тарау. «Түзету ырғағы» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

39. «Түзету ырғағы» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 0-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 33 сағат;
- 2) 1-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 33 сағат;
- 3) 2-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;
- 4) 3-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат;
- 5) 4-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат.

40. Оқу-тәрбиелеу процесін ұйымдастыру үшін кабинеттер қажетті мектептік құрал-жабдықтармен: мұғалімге арналған музыкалық аспап, күйтабақтарының жиынтығы бар ойнатқыш, магнитофон, әр білім алушының жаттығуды орындауына қажетті заттар (түрлі-түсті жалаушалар, шарлар, ленталар, орамалдар, шеңберлер, доптар, секіртпе жіптер, сылдырмақтар,

бубендер, даңғаралар), балаларға арналған музыкалық құралдар (пианино, аккордеон, үрмелі сырнай) жинақтастырылады. Сондай-ақ залда орындықтар және балалардың музыкалық құралдарда ойнауларына арналған тіреуіштер болады.

41. Сабаққа ұл балалар спорттық киімді, қыз балалар футболка және жұқа шалбар (лосина), аяқтарына жұмсақ тәпішке (чешки) киюлеріне болады. Оқу-тәрбиелеу процесін ұйымдастыру үшін кабинеттер санитарлық-гигиеналық нормаларды есепке ала отырып, қажетті мектептік құрал-жабдықтармен жинақтастырылады.

42. Оқу пәнінің мазмұны:

1) «Зал кеңістігінде бағдарлау» бөлімі екі бөлімшеден құралады, олар түзете-оқыту мен тәрбиелеу процесіне тәртіп пен жинақылықты ендіруді; жүріс, жүгіріс және секірістердің әр түрлі түрлерін орындаған кезде интервалды сақтауды, сапқа тұру мен сапты қайтадан түзеуде нақты сызықты ұстануды; қимыл-қозғалысты музыканың басталуымен және аяқталуымен нақты үйлестіруді; кинестикалық немесе көруге берілген белгіге деген әсерін жетілдіруді; кеңістіктік гнозис пен праксисті дамытуды қамтамасыз етеді;

2) «Ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар» бөлімі бұлшық еттердің жеке топтарын дамытуды және нығайтуды, мойын, иық, қол, бел аяқ қимылдарын жылдам және бірқалыпты ауыстыру қабілетін дамытуды; барлық қимыл-қозғалыстық аппараттың бөліктері мен мүшелерінің әрекеттерін үйлестіруді; музыканың сүйемелдеуімен жүруді; бұлшық еттік тонусты реттеуді; ми бөлімдерінің өзара әрекеттестігін дамытуды қамтамасыз етеді;

3) «Би және басқа да музыкалық-ырғақтық қимылдар» бөлімі 2 бөлімшеден құралады, олар әр түрлі модальдылық ырғақтарды қабылдау және шығару қабілетін дамыту бойынша арнайы ұйымдастырылған жұмысты білдіреді. Бұл бөлімнің мақсаттарын жүзеге асыру процесінде шығармашылық қабілетті, қимыл-қозғалыстық және музыкалық жадты дамытуды, есту зейінін, шоғырлануды, қабылдауды түзету, қарқынды, ырғақты музыканың немесе қимылдың сипатын ажырату және шығару; жеке-дара және ұжымдық қарқын мен ырғақ сезімін дамытуды қамтамыз етеді;

4) «Психогимнастика элементтері және сөйлеу тілдік ырғақ» бөлімі 2 бөлімшеден құралады. Берілген бөлімнің мақсатын жүзеге асыру білім алушылардың өзінің сезімін, күйзелісін және қалауын білдіру құралы ретіндегі мимика, ишарат, қалып түсініктерін дамытуды; мимика, ишарат, икемділікті қарым-қатынас жағдайын ескере отырып, айтылым мағынасына, оның мақсатына сәйкес тани білуді және еркін басқаруды қалыптастыруды; көру-қимыл («көз-қол» механизмі) және қол үйлесімділігін жетілдіру арқылы жазба сөйлеу тілі мен каллиграфияны дамытуды; саусақтық белсенділікке және ұсақ қимылдардың үйлесімділігіне ынталандыра әсер ету арқылы сөйлеу тілінің жалпы айқындығын арттыруды; дерексіз және жалпы сөздік қорды толықтыру, нақтылау және жүйелеуді, сөйлеу тілінің грамматикалық құрылысын және байланыстылығын дамытуды қамтамасыз етеді.

1-кесте

№	Бөлімдер	Бөлімшелер
1	Зал кеңістігінде бағдарлау	1.1 Бағыттар жән орнын ауыстыру
		1.2 Сап құру және қайта сап түзу
2	Ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар	2.1 Ырғақтық-гимнастикалық жаттығулар
3	Би және музыкалық-ырғақтық қимылдар	3.1 Музыкалық-ырғақты қабылдау
		3.2 Музыкалық-ырғақты шығару
4	Психогимнастика элементтері және сөйлеу тілдік ырғақ	4.1 Психогимнастика элементтері
		4.2 Сөйлеу тілдік ырғақ

43. Оқу бағдарламасында оқыту мақсаттарын қолдануға, мониторинг өткізуге тиімді болу үшін, төрт саннан тұратын кодтық белгі енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмерін көрсетеді. Мысалы, 1.2.1.4 кодында «1» - сынып, «2.1» - 2-бөлімнің 1-бөлімшесі, «4» - оқыту мақсатының реттік саны.

44. Түзете-дамыту және білім беру жұмысын жүзеге асыру мақсаты заттық сипаттағы білім мен икемділікті қалыптастыруға ғана емес, сондай-ақ оларды шынайы практикада қолдану, сөйлеу тілдік әрекет түрлері мен коммуникативтік дағдыларды, сондай-ақ өмірлік құзыреттілікті дамытуға да қатысты болады. Сынып білім алушыларының құрамына сәйкес мұғалім оқу үрдісінде физикалық жүктеменің көлемін және жаттығулар күрделілігін реттестіреді.

45. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) «Зал кеңістігінде бағдарлау»:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.1 Бағыттар және орнын ауыстыру	0.1.1.1 сабаққа дайындалу және ұйымдасқан түрде музыканың сүйемелдеуімен және санау арқылы сыныпқа кіру; жүрген кезде мүсінді бақылау арақашықтық	1.1.1.1 сабаққа дайындалу және ұйымдасқан түрде музыканың сүйемелдеуімен сыныпқа кіру	2.1.1.1 сабаққа дайындалу және ұйымдасқан түрде саптағы жүрісті санау арқылы сыныпқа кіру	3.1.1.1 сабаққа дайындалу және ұйымдасқан түрде саптағы жүрісті санау арқылы сыныпқа кіру	4.1.1.1 мүсінді бақылау арақашықтықты сақтау, саптағы қозғалыс туралы сөздік есеп беру

	ты сақтау				
	0.1.1.2 қолдың еркін қалпында, кең адымдап жүру; бір-біріне бөгет жасамай, бөлменің барлық кеңістігін пайдалана бірінің артынан бірі, жұптасып, шашырай жеңіл ырғақты қадаммен жүгіру	1.1.1.2 музыканың сүймелдеуімен және санау арқылы сапта бір-бірден, жұптасып жүру және жүгіру, жүрген кезде беліне қойылған қолдың көмегімен тепе-теңдігін сақтау	2.1.1.2 сол аяқтан адымдау; сапта бір-бірден, екі-екіден, үш-үштен тепе-теңдігін, арақашықты қты сақтай жүру және жүгіру	3.1.1.2 жүрісті жүрелей отырумен кезектестіру; аяқтың ұшымен жүру (2\4, 4\4 музыканың сүймелдеуімен); тактінің күшті бөлігін ерекшелеу	4.1.1.2 саптағы қозғалыс кезінде бұйрық бойынша қайтадан сап түзу, мұғалімнің бұйрығымен шеңберді кеңейту және тарылту
	0.1.1.3 сап түзеп, заттардың арасымен жүру және жүгіру	1.1.1.3 кеңістікте бағдарлау, алға, артқа, жоғары, төмен бағыттарын көрсету; өзінің сол және оң аяғын, қолын, құлағын көзін ажырату және көрсету	2.1.1.3 кеңістікте және жазықтықта бағдарлау, негізгі бағыттарды көрсете білу; басқалардың , бейне бойынша сол және оң аяғын, қолын, құлағын көзін ажырату және көрсету	3.1.1.3 кеңістікте және жазықтықта бағдарлау, нысандардың орналасу орнын алда-артта, жоғары-төмен, оң жақта-сол жақта атау; тептендікті сақтау	4.1.1.3 бағдарлау және бағыттарды атау, етістіктерді (еңбектеді, жүгірді, жүрді), үстеу сөздерді (алға, артқа, жоғары, төмен, солға, оңға, жанына, тура, көлденеңіне н) пайдаланып қимыл траекториясы туралы есеп беру
	0.1.1.4 қол ұстасып,				

	шеңбер бойымен жүру және жүгіру; аяқтың ұшымен және өкшесімен жүру				
1.2 Сап құру және қайта сап түзу	0.1.2.1 мұғалімнің белгісі бойынша жүріс барысында бұрылыстарды (алға, артқа, солға, оңға) орындау	1.1.2.1 бір-бірден сап түзу, қатарда тұрғанда мүсінді бақылау	2.1.2.1 бір-бірден сап түзу, шахматтық тәртіпте қайтадан сап түзу, жұптағы өз орнын табу	3.1.2.1 бойға қарай сап түзу, сыртқы нысаналарды (сызықты, арқанды, таяқты, шеңберді) пайдалана отырып, шеңбер құру	4.1.2.1 бір-бірден сап түзу, бой бойынша сап түзу, көру немесе есту белгілері бойынша шеңбер құрап тұру
	0.1.2.2 шеңбер бойымен сапта әр түрлі қадаммен жүру, мұғалімнің қатысуымен хормен қозғалу	1.1.2.2 шеңбер құрап, айнала жүрген кезде шеңберді кеңейту және тарылту	2.1.2.2 қозғалыс кезінде бір шеңберден жеке екі шеңбер құрау	3.1.2.2 қозғалыс кезінде, мүсінді сақтай отырып, бір шеңберден жеке екі шеңбер құрау	4.1.2.2 қозғалысты тоқтатпай, бір-бірімен соқтығыспай, мүсін мен тепе-теңдікті сақтай саптан шашырау, содан кейін шеңбер құру

2) «Бірғақтық-гимнастикалық жаттығулар»:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
2.1 Бірғақтық-гимнастикалық жаттығулар	0.2.1.1 тұрған, еденде отырған, орындықта отырған қалыптағы қолдың затпен (жалауша,	1.2.1.1 белгі бойынша өз қимылын тежеу	2.2.1.1 музыкалық шығарманың немесе аuzекі мәтіннің басталуын, аяқталуын қабылдау	3.2.1.1 музыканың үзіндісін немесе тіркесін қозғалыспен (сермеу, жұлқыну, ұмтылу,	4.2.1.1 допты жанындағы көршісіне берумен бір мезгілде ұмтылысты орындау, затты

	шеңбер, таяк, доп) және затсыз алға – артқа – жоғары қимылдары		және ерекшелену	бұрылу, еңкею) беру	қолына ұстап тұрып, тепе-теңдігін сақтау
	0.2.1.2 таяқты жоғары көтеру, иыққа түсіру, қолды алға, артқа қарай сермеу, өзінің алдында және артында шапалақтау	1.2.1.2 музыканың сүйемелдеуімен өзінің алдында, басының үстінде шапалақтау; еліктеу бойынша қолымен аяғын бүге және жаза жүрелеп отыру	2.2.1.2 музыканың сүйемелдеуімен өзінің алдында, басының үстінде шапалақтау; үлгі және сөздік нұсқау бойынша қолымен аяғын бүге және жаза жүрелеп отыру	3.2.1.2 етістіктерді пайдалана отырып, өзінің алдында, басының үстінде шапалақтау; айнаға қарап, өзін-өзі бақылау бойынша қолымен аяғын бүге және жаза жүрелеп отыру	4.2.1.2 өзінің алдында, басының үстінде шапалақтау; көзін жұмып, тыныс алуын бөле отырып, қолымен аяғын бүге және жаза жүрелеп отыру
	0.2.1.3 қарапайым қимылды еліктеу және үлгі бойынша затпен орындау	1.2.1.3 қарапайым қимылды үлгі және сөздік нұсқау бойынша затпен орындау	2.2.1.3 лента мен шеңберді айналдыру, затты әуеннің күшті 2\4 бөлігінде лақтыру және қағып алу	3.2.1.3 ұсақ заттарды музыканың сүйемелдеуімен және санау арқылы алға және жоғары лақтыру	4.2.1.3 ұсақ заттарды музыканың сүйемелдеуімен алға, жоғары және нысанға лақтыру және ұстап алу
	0.2.1.4 мойын мен денені қарама-қарсы жаққа бұруды орындау	1.2.1.4 бір орында тұрып твист-жүрісті орындау: әр қадамда мойын мен денені бір жаққа, ал жамбас пен аяқты қарама-қарсы жаққа бұруды орындау	2.2.1.4 жүріс кезінде және заттарды бір-біріне беру кезде денені әр түрлі жаққа бұрумен бір мезгілде басты бұру және айналдыру қимылдарды орындау	3.2.1.4 қимыл қарқынын динамика мен әуен қарқынымен үйлестіре отырып, екі қол мен аяқты әр түрлі жазықтықтағы қарама-қарсы жаққа қарай бір мезгілде айналдыру	4.2.1.4 твист-жүрісті орындау: әр қадамда мойын мен денені бір жаққа, ал жамбас пен аяқты қарама-қарсы жаққа бұруды орындау

		1.2.1.5 баяу музыканың сүйемелдеуімен еңкіш жазықтық (орындық, тақтай) бойымен қозғалу	2.2.1.5 гимнастикалық қабырға бойымен оңға-солға қарай қозғалғанда басындағы жеңіл (200 г дейін) затты ұстап тұру	3.2.1.5 басындағы жүкті ұстап тұруға берілген жаттығуды тепе-теңдікті қосымша тірексіз сақтауға берілген жаттығумен үйлестіру	
--	--	--	---	---	--

3) «Би және музыкалық-ырғақтық қимылдар»:
4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
3.1 Музыкалық-ырғақты қабылдау	0.3.1.1 дыбыстың шығу көзін көрсету және дыбыстың шығу бағытына қарай қозғалу	1.3.1.1 естілген музыканың қарқыны мен көңіл күйін «жылдам-ақырын», «көңілді-көңілсіз» түсініктерінің аясында анықтау	2.3.1.1 табиғат дыбыстарын есту арқылы тану, «дыңыл», «тыкыл», «сыбдыр», «сытыр», «ұлу» сөздерінің мағыналарын түсіну және ажырату	3.3.1.1 2\4; 4\4 әуеніндегі марштық ырғақты, марштық қозғалысты тану, атау және сипаттау	4.3.1.1 вальстік ырғақты, вальстік қимылды тану, атау және сипаттау
	0.3.1.2 естілген музыканың қарқыны мен көңіл күйін «қатты», «ақырын» түсініктерінің аясында анықтау	1.3.1.2 орындалған музыкаға ақырын және қатты интонациямен еліктеу	2.3.1.2 музыканың көңіл күйін ажырату: көңілді-мұңды, салтанатты-сергек	3.3.1.2 музыканың қарқынын: жылдам-ақырын-орташа; музыканың түрін: үзік-созық, ұзын сонар, әуенді екенін ажырату	4.3.1.2 Қазақстан Республикасында мекендейтін халықтардың билеріне тән әуендер мен қимылдарды тану: қазақ халқы билері, орыс билері, гопак,

					клезмер, лезгинка, полька
					4.3.1.3 музыкадағы екі үлесті және үш үлесті мөлшерлерді ажырату және салыстыру
3.2 Музыкалық - ырғақты шығару	0.3.2.1 кейбір музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажырату (даңғара, бубен)	1.3.2.1 ырғақты, қол мен аяқтың қимылын қолжетімді деңгейде үйлестіре отырып, 2\4, 4\4 музыкасының сүйемелдеуіме н жүру	2.3.2.1 қимылды жылдам, ақырын және орташа қарқындағы музыкамен үйлестіру, белгі бойынша біреуінен басқасына көшу	3.3.2.1 екі үлесті мөлшердегі әуеннің күшті және әлсіз үлестерінің кезектесуін қимылмен бере білу	4.3.2.1 қарапайым ырғақты суреттемені ң екпінін шапалақпен аяқты тыпырлатум ен белгілеу
	0.3.2.2 ұсынылған ырғақты суреттемені даңғарада, бубенде қайталау	1.3.2.2 жануарлардың (түлкі, аю, қоян) қимыл ерекшеліктерін қолжетімді құралдардың көмегімен бере білу	2.3.2.2 би қадамдарын еліктеу және үлгі бойынша орындау: өкшеден алға, бір орында тұрып аяқтың ұшынан өкшеге, кең, жеңіл, серпінді, ауыспалы	3.3.2.2 би қимылдарын еліктеу және үлгі бойынша орындау: «Матрешкала р», «Тәрелкеле р», «Шамдар», «Аяқты тыпырлату»	4.3.2.2 3-4 би қимылдарын ан тұратын тізбекті қарқынды, ырғақты және көңіл күйді сақтай отырып, табиғи және еркін түрде көше отырып орындау
	0.3.2.3 еңбектік, тұрмыстық әрекеттердің (шабу, аралау, балғамен жұмыс, кестелеу, баланы	1.3.2.3 алдын- ала берілген нұсқау мен үлгі бойынша ырғақтық нысан құруға арналған, музыканың сүйемелдеуіме			

	тербету) ерекшеліктері н қолжетімді құралдармен бере білу	н текшелермен моншақтармен өнімдік әрекеттерді орындау			
--	---	--	--	--	--

4) «Психогимнастика элементтері және сөйлеу тілдік ырғақ»:
5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары				
	0-сынып	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
4.1 Психогимнастика элементтері		1.4.1.1 шынайы қарым-қатынаста, бет-әлпет бейнесінің (фотосурет, сурет, пиктограмма) мимикасынан қуаныш және мұңды сезімдерді анықтау	2.4.1.1 шынайы қарым-қатынаста, бет-әлпет бейнесінің (фотосурет, сурет, пиктограмма) мимикасынан таңқалу, ұялу сезімдерін анықтау	3.4.1.1 бұйрық бойынша, үлгі бойынша, елестету бойынша әуеннің түрі мен көңіл күйіне қарай бүкіл денені босаңсытуға арналған этюдтарды орындау	4.4.1.1 әрекетпен (оқиғамен) және одан кейінгі сезім, көңіл күйдің арасындағы себеп-салдарлық байланысты анықтау
	0.4.1.2 қуаныш пен уайымның мимикалық қалпын көрсету	1.4.1.2 үлгі бойынша және шынайы қатынаста қуаныш пен уайымның, таңқалу мен ұялудың мимикалық қалпын кезектестіре көрсету	2.4.1.2 тыйым салу қалпын (мимикалық, ортақ) беруге арналған тапсырманы орындау	3.4.1.2 өзінің әрекетін және басқа білім алушылардың тапсырманы орындау сапасын адекватты бағалау, тапсырманы тұжырымдау, ескерту мен сынды адекватты қабылдау	
		1.4.1.3 эмбрион, көшірдің қалпын қабылдау, сонымен бірге бұл жағдайда кинестикалық бақылауды	2.4.1.3 үлгі бойынша және сөздік нұсқау бойынша біртіндеп босаңси отырып, еркін тербелу,	3.4.1.3 үлгі бойынша және сөздік нұсқау бойынша тыныс алуды бақылай, біртіндеп босаңси	4.4.1.3 мұғалімнің бұйрығымен босаңсу

		пайдалана отырып, босаңсуды сезіну	ақырын қарқынмен айналу, сілкілеуді орындау	отырып, беттің, мойын мен қолдың үстіңгі жағын сипау	
4.2 Сөйлеу тілдік ырғақ	0.4.2.1 жұдырықты ырғақпен түйю-жазу, саусақтарды жақындату, түйістіру және айқастыру; шынайы жағдайда және бейнесі бойынша оң қол мен сол қолды ажырату	1.4.2.1 сауақтарды атай отырып, сөйлеу тілдік сүйемелдеумен өздігінен 1-2 саусақтар гимнастикасын орындау	2.4.2.1 ұзақ және жәймен тыныс алу (7 сек дейін), тыныс шығарғанда дауысты дыбыстарды (а-э-о-у-ы-и) созып айту, төменгі диафрагмалық тыныс алу тәсілін меңгеру	3.4.2.1 барлық логоырғақтық жаттығуларды орындаған кезде барлық қойылғандыбыстардың фонациясын және артикуляцияны дұрыс сақтау	4.4.2.1 тыныс алу дұрыс бөле отырып, қатты және ақырын, жоғары және төмен дауысты, баяу және жылдам сөйлеу тілін үлгілеу
				3.4.2.2 айнадан қарап бақылау арқылы, көзін жұмып отырып артикуляциялық аппарат мүшелерін атау және табу	4.4.2.2 еңкейе, қолын сермей, бұрыла отырып, еріннің, тілдің, тіл асты бұлшық еттің артикуляциялық тренингісін ырғақпен орындау: «Әткеншек», «Сағат», «Аттар», «Сылақшы»

46. Ұзақ мерзімді жоспарды осы санаттағы білім алушылардың ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескеріп, ортақ тақырыптарға сәйкес оқыту мақсаттарын тоқсан бойынша бөлу арқылы мұғалімнің өзі анықтайды. Бұл ретте жалпы білім беру оқу бағдарламаларында ұсынылған ортақ тақырыптар пайдаланылады.